

Indledningen er redigeret af Emilie Karner Hansen og Krista Stinne Greve Rasmussen
Tilsyn ved ph.d. Vibeke A. Pedersen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med
punktcommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

De Gamles og de Unges Skaal den 24de Juni 1845 og Velkomst-Sang ved Den nordiske Fest den 25de Juni 1845

ved Kirsten Vad

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Sangene
- 3 Talerne
- 4 Anvendt litteratur

1 Anledning

Den 23.-28. juni 1845 mødtes studenter fra Sverige, Norge og Danmark i København. Med dette studentermøde opnåede skandinavismen et nyt højdepunkt, både som politisk retning og som begreb (Becker-Christensen 1981, s. 132; Hemstad 2018, s. 37). Skandinavismen var som bevægelse opstået i løbet af 1830'erne, men fik først sin betegnelse i 1840'erne (Hemstad, Møller og Thorkildsen 2018, s. 10). Bevægelsen ønskede at skabe et tættere skandinavisk fællesskab mellem de nordiske lande, og den blev især drevet af de nordiske studentermøder, hvoraf det første blev afholdt i Uppsala i 1843. Mange i bevægelsen var enige om det vigtige i at styrke fællesskabet i Norden, men der fandtes samtidig flere grupperinger med modstridende ønsker til, hvordan styrkelsen af de nordiske bånd skulle implementeres. Nogle grupperinger havde et politisk-aktivistisk mål for bevægelsen, herunder at oprette en skandinavisk union med et fælles kongehus, mens andre havde en kulturel orientering (Hemstad, Møller og Thorkildsen 2018, s. 11 f.).

Læs mere

En dybdegående gennemgang af begrebet skandinavisme samt dets tilknytning til den danske nationalisme findes hos Becker-Christensen 1981 og Hemstad, Møller og Thorkildsen 2018.

I anledning af studentermødet i København blev der afholdt en række fester. Grundtvig deltog i to af dem: den 24. juni i Christiansborg Slots ridehus og den 25. juni ved Det Skandinaviske Selskabs fest i Dyrehaven. Ved festen i ridehuset bidrog Grundtvig med sangen *De Gamles og de Unges Skaal den 24de Juni 1845*. Denne blev også sunget ved festen i Dyrehaven dagen efter, hvor Grundtvig derudover også bidrog med to taler samt den til lejligheden komponerede sang, *Velkomst-Sang ved Den nordiske Fest den 25de Juni 1845*. Grundtvigs to taler ved Det Skandinaviske Selskabs fest i Dyrehaven blev ikke trykt efterfølgende. Et referat af hans skåltale for nationaliteten blev gengivet i *Fædrelandet* den 1. juli, mens hans tale om 'de unges forhold til de gamle' kun blev beskrevet kort i aviserne *Berlingske Tidende* (26. juni 1845) og *Fædrelandet* (1. juli 1845).

2 Sangene

De Gamles og de Unges Skaal den 24de Juni 1845 blev skrevet i anledning af festen i Christiansborg Slots ridehus. Sangen har fokus på forbindelsen mellem generationerne: De gamle står for at bevare minderne, mens de unge bringer håb. Sangen beskriver også, hvordan de to generationer sammen kan skabe en enhed, båret af nordisk mytologi og historie. Det er fællesskabet mellem de gamle og de unge, der skal understøtte en åndelig og historisk kontinuitet i Norden.

Velkomst-Sang ved Den nordiske Fest den 25de Juni 1845 blev sunget ved Det Skandinaviske Selskabs fest i Dyrehaven, og sangen markerede den enhed og det venskab, der fandtes mellem de nordiske lande. Den fælles nordiske historie og mytologi fremhæves i sangen, og Grundtvig fokuserer på 'kæmpernes' (dvs. heltenes, krigernes) ånd og arv, som skal leve videre i de nordiske folk. Der alluderes til den ældste nordiske historie ved at opremse de gamle kongebyer fra de forskellige lande: "Fra *Dovre* og *Sigtun*, fra *Leire* og *Lund*!" (strofe 4). Sangens afslutning byder en ny epoke for det nordiske folk velkommen og opfordrer til fornyet broderskab i Norden.

Begge sange trækker på nordisk mytologi og understreger en forbindelse mellem fortid og fremtid. Hvor *Velkomst-Sangen* fokuserer på enheden mellem de nordiske lande og fremtidens muligheder, lægger *De Gamles og de Unges Skaal* vægt på kontinuiteten mellem generationerne og deres bidrag til det åndelige fællesskab.

3 Talerne

I talerne ved festen i Dyrehaven den 25. juni 1845 gentog Grundtvig nogle af sine pointer fra de to sange. I skåltalen for nationaliteten, som knyttede sig til afsyngelsen af *Velkomst-Sangen*, beskrev Grundtvig studentermødet i København som et lykkeligt varsel "for nordisk Enighed, Oplysning og Forklaring i Stamfædrenes Aand" (Barfod

1846, s. 143; *Fædrelandet* 1845, sp. 15.433). Han advarede mod de dele af bevægelsen, som ønskede en samlet politisk union for de nordiske lande, men sagde til gengæld

jeg har Intet imod, at man kalder Norden *treenig*, naar det er *Trefoldigheden* ufortalt, og *aandeligt* talt, vil jeg selv sige, vi har et *fælles Fædreneland*, fordi Nordens Aand er den gamle *Folkefader* i alle tre Riger; men *borgerlig* [dvs. samfundsmæssigt] talt har hver Stamme dog Sit, og *hjerterlig* talt har vi et trefoldigt *Moderskjød*, hvor Modersmaalet og Alt hvad der i Forkjærlighed inderligt forbinder os med vore nærmeste Paarørende maa skee sin fulde Ret, saa vi ved *Frostbroderlaget* Intet miste, som er værdt at eie, men vinde, hvad aldrig kan besiddes med udelukkende Egenkjærlighed og hadsk Misundelse (*Fædrelandet* 1845, sp. 15.434).

Han afsluttede derefter talen med at udbringe en skål for folkeligheden.

På et senere tidspunkt til samme fest havde Grundtvig holdt et foredrag om de unges forhold til den ældre generation. Grundtvig endte foredraget med at udbringe et leve for de unge og de gamle, hvorefter en af de tilstedeværende havde udbrudt, "Og blandt de Gamle leve først og fremmest Nikolaj Frederik Severin Grundtvig!". Dernæst var Grundtvig blevet båret rundt i teltet i triumf, og sangen *De Gamles og de Unges Skaal* var blevet afsunget (Barfod 1846, s. 146).

4 Anvendt litteratur

- Barfod, Frederik (1846) "Det nordiske Studentermøde" i *Skandinavisk Folke-Kalender for 1846*, s. 133-154. København.
- Becker-Christensen, Henrik (1981) *Skandinaviske drømme og politiske realiteter. Den politiske skandinavisme i Danmark 1830-1850*. Aarhus.
- *Berlingske Tidende*, se *Den til Forsendelse med de Kongelige Brevposter privilegerede Berlingske politiske og Avertissements-Tidende* (1845).
- *Den til Forsendelse med de Kongelige Brevposter privilegerede Berlingske politiske og Avertissements-Tidende* (1845), nr. 151, 26. juni. København.
- *Fædrelandet* (1845), nr. 1926, 1. juli. København.
- Hemstad, Ruth (2018) "Skandinavismens' tilkomst som samtidig og omstridt begreb" i *Skandinavismen. Vision og virkning*, red. Ruth Hemstad, Jes Fabricius Møller og Dag Thorkildsen, s. 21-44. Odense.
- Hemstad, Ruth, Jes Fabricius Møller og Dag Thorkildsen (2018) "Skandinavismen som visjon og påvirkningskraft" i *Skandinavismen. Vision og virkning*, red. Ruth Hemstad, Jes Fabricius Møller og Dag Thorkildsen, s. 9-20. Odense.